

LEGE nr. 104 din 27 martie 2003

privind manipularea cadavrelor umane și prelevarea organelor și tesuturilor de la cadavre în vederea transplantului

EMITENT • PARLAMENTUL

Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 222 din 3 aprilie 2003

Data intrării în vigoare 03-04-2003

Parlamentul României adopta prezenta lege.

Capitolul 1 Dispoziții generale

Articolul 1

- (1) Prin cadavre umane se înțelege persoanele care nu mai prezintă nici un semn de activitate cerebrală, cardiacă sau respiratorie și care sunt declarate decedate din punct de vedere medical, potrivit legii.
- (2) Confirmarea medicală a morții cerebrale se face pe baza criteriilor de diagnostic stabilite conform legii.

Articolul 2

Dreptul de manipulare a cadavrelor umane pentru diagnostic sau activități didactice și științifice revine serviciilor de anatomie patologică și de prosectură ale spitalelor și instituțiilor de medicină legală, catedrelor de anatomie și de anatomie patologică ale instituțiilor de învățământ superior medical uman de stat sau private, acreditate ori autorizate, care organizează serviciile pentru exploatarea cadavrelor.

Articolul 3

Serviciile de anatomie patologică, prosectura și morfopatologie din cadrul spitalelor, precum și catedrele de anatomie patologică din instituțiile de învățământ superior medical uman asigură, prin mijloace cu caracter științific, stabilirea diagnosticului de certitudine, contribuind la realizarea cercetării științifice în domeniul medical și la îmbunătățirea asistenței medicale.

Articolul 4

- (1) Serviciile pentru exploatarea cadavrelor sunt structuri functionale ale catedrelor de anatomie din instituțiile de învățământ superior medical uman care au atribuția preluării acestora, în scopul prelevării și conservării tesuturilor și organelor umane pentru activitate didactică și științifică.
- (2) Instituțiile de învățământ superior medical uman care organizează servicii pentru exploatarea cadavrelor pot deține și utiliza crematorii, conform prevederilor legale în domeniul protecției mediului și cu respectarea normelor igienico-sanitare stabilite de Ministerul Sănătății și Familiei.

Articolul 5

Activitatea de anatomie patologică constă în efectuarea de examene macroscopice și microscopice asupra produselor biologice recoltate fie persoanelor în viață, fie la autopsie cadavrelor, și anume: piese operatorii, material biptic, biopsii de tract digestiv, bronsice, hepatice, pancreatice, renale, punctii medulare, ganglionare, lichide biologice, material aspirat cu ac fin, frotiuri exfoliative, organe, fragmente tisulare și altele asemenea.

Articolul 6

În spitale se organizează un serviciu de anatomie patologică unic, ca secție sau departament, subordonat administrativ direct conducerii spitalului, în care sunt incluse 3 compartimente distincte:

- a) compartimentul de histopatologie;
- b) compartimentul de citologie;
- c) compartimentul de prosectură.

Articolul 7

Activitatea din compartimentele de prosectură și autopsiile anatomopatologice se realizează numai în spitale sau în instituții de medicină legală.

Capitolul 2 Serviciile de anatomie patologică și prosectura

Articolul 8

- (1) Activitatea de prosectură constă în următoarele:
 - a) efectuarea de autopsii în scop anatomoclinic și efectuarea examenului histopatologic al fragmentelor recoltate în cursul autopsiei sunt obligatorii și este recomandabil să fie efectuate de către același anatomopatolog, pentru a corela datele de macroscopie cu cele de microscopie și, ulterior, cu datele clinice, în scopul aprecierii gradului de concordanță anatomoclinică;

b) activități de restaurare a aspectului cadavrelor, precum: imbalsamarea, spalarea, imbracarea și cosmetizarea cadavrelor.

(2) Activitățile prevăzute la alin. (1) lit. b) reprezintă o măsura medicală obligatorie pentru prevenirea contaminării și trebuie efectuate de personalul specializat al compartimentului de prosectura.

Articolul 9

Structura organizatorică și de personal, precum și atribuțiile serviciilor de anatomie patologica și prosectura din cadrul spitalelor sunt stabilite prin ordin al ministrului sănătății și familiei.

Articolul 10

(1) Autopsia anatomopatologica se efectuează obligatoriu în toate decesele survenite în spital care nu sunt cazuri medico-legale și unde este necesară confirmarea, precizarea sau completarea diagnosticului clinic, inclusiv decesul copiilor sub un an, indiferent de locul decesului, precum și decesele materne care nu sunt cazuri medico-legale.

(2) Nu se considera deces sub 24 de ore decesul survenit în cursul transferului între secții sau spitale, dacă nu exista dubii asupra tratamentului aplicat sau a diagnosticului de deces, precum și decesul survenit în cursul internării pentru o cura periodică a unei afecțiuni cronice terminale, dacă nu exista dubii asupra tratamentului aplicat sau a diagnosticului de deces.

(3) Pentru pacienții cu afecțiuni cronice cunoscute, bine investigate, în condițiile în care aparținătorii nu au nici o rezervă asupra bolii și tratamentului aplicat și își asuma în scris responsabilitatea pentru aceasta, se poate dispune neefectuarea autopsiei, sub semnatura, de către directorul spitalului, cu avizul șefului de secție unde a fost internat decedatul, al medicului curant și șefului serviciului de anatomie patologica.

Articolul 11

În toate cazurile în care exista suspiciunea unor implicații medico-legale prevăzute de lege, șeful serviciului de anatomie patologica din cadrul spitalului anunța în scris, în termen de 24 de ore, organele de urmărire penală competente, pentru îndrumarea cazului către instituția de medicina legală, potrivit competenței teritoriale prevăzute în [Ordonanța Guvernului nr. 1/2000](#) privind organizarea activității și funcționarea instituțiilor de medicina legală, aprobată cu modificări prin [Legea nr. 459/2001](#), cu modificările ulterioare. Aceeași procedura se realizează și pentru decedații neidentificați și pentru cetățenii străini decedați în spital.

Capitolul 3

Catedrele de anatomie și organizarea serviciilor pentru exploatarea cadavrelor

Articolul 12

Catedra de anatomie este o unitate funcțională în cadrul instituției de învățământ superior medical uman și care include serviciul pentru exploatarea cadavrelor, a cărui structură organizatorică și de personal este stabilită de conducerea instituției.

Articolul 13

Serviciile pentru exploatarea cadavrelor din cadrul catedrelor de anatomie au următoarele atribuții:

- a)** preiau cadavrele pe bază de protocol încheiat între instituțiile de învățământ superior medical și serviciile de anatomie patologica și prosectura ale spitalelor;
- b)** prepara și conserva cadavrele pentru disecție, punând la dispoziția învățământului anatomic și chirurgical materialul didactic;
- c)** efectuează preparate anatomice;
- d)** prepara schelete;
- e)** conserva tesuturi și organe.

Articolul 14

Serviciile pentru exploatarea cadavrelor din cadrul catedrelor de anatomie desfășoară în principal activități de învățământ și de cercetare științifică medicală.

Articolul 15

Serviciile pentru exploatarea cadavrelor din cadrul catedrelor de anatomie colaborează în activitatea lor cu compartimentele de microscopie ale catedrelor de histologie, de anatomie patologica și de biologie celulară ale instituțiilor de învățământ superior medical uman.

Articolul 16

(1) Catedrele de anatomie, anatomie patologica, histologie și biologie celulară împreună cu serviciile de prosectura constituie un departament funcțional în cadrul instituției de învățământ superior medical uman.

(2) Serviciile de prosectura din spitalele universitare sunt folosite ca baze clinice pentru catedrele de anatomie și anatomie patologica.

Capitolul 4

Finanțarea și salarizarea personalului

Articolul 17

- (1)** Finanțarea serviciilor de anatomie patologica și prosecturi din cadrul spitalului se face din bugetul Fondului de asigurări sociale de sănătate, prin bugetul spitalului, conform legii.
- (2)** Finanțarea serviciilor pentru exploatarea cadavrelor din cadrul catedrelor de anatomie se face din bugetul de stat alocat instituției de învățământ superior medical uman și din venituri proprii ale instituției.
- (3)** În cazul donatorilor de organe și/sau tesuturi aflați în moarte cerebrală, Casa Națională de Asigurări de Sănătate va deconta distinct cheltuielile efectuate de secțiile de anestezie-terapie intensivă, precum și cele efectuate de Coordonarea de transplant, pe bază de decont.

Articolul 18

- (1)** Personalul care își desfășoară activitatea în serviciile de anatomie patologica și prosecturi ale spitalelor, precum și personalul catedrelor de anatomie, de histologie, de anatomie patologica și al catedrei de biologie celulară se încadrează în categoria locurilor de muncă în condiții deosebite de muncă.
- (2)** Salariile de bază ale personalului prevăzut la alin. (1) sunt cu 100% mai mari față de salariile de bază prevăzute de lege pentru aceleași categorii de personal, la care se adaugă sporurile legale.

Capitolul 5

Folosirea cadavrelor în scop didactic și științific și prelevarea de tesuturi și organe de la cadavre

Articolul 19

Catedrele de anatomie, de anatomie patologica și serviciile de prosecturi și anatomie patologica pot prelua cadavre în scop didactic și științific în următoarele situații:

- a)** în situația în care există o înțelegere expresă prealabilă, acordată în scris, a pacientului sau a familiei;
- b)** persoanele în viață își pot pune la dispoziția instituției de învățământ superior medical uman corpul, după deces, în baza unor norme comune elaborate de serviciile de prosectura ale spitalelor și conducerea instituțiilor de învățământ superior medical uman;
- c)** cadavrele nerevendicate într-o perioadă mai mare de 10 zile după deces sau cele fără aparținători sunt preluate de serviciile pentru exploatarea cadavrelor ale catedrelor de anatomie, în baza unor norme comune stabilite de spitale și senatul instituțiilor de învățământ superior medical uman.

Articolul 20

Instituțiile de învățământ superior medical uman care preiau cadavre în scop didactic sau științific asigură serviciile funerare. Aceeași prevedere se aplică și pentru cadavrele folosite în scopul donării de organe și/sau tesuturi, în vederea efectuării procedurilor de transplant.

Articolul 21

Prelevarea de tesuturi și organe de la cadavre în vederea transplantului se face conform legii, dacă este îndeplinită una dintre următoarele condiții:

- a)** acceptarea prealabilă, exprimată în scris în timpul vieții;
- b)** acceptarea scrisă a aparținătorilor sau a reprezentantului legal, după decesul persoanei;
- c)** de la persoane decedate, identificate și nerevendicate legal de nici un aparținător de gradul I sau de soț/sotie, care nu au întocmit în timpul vieții declarație notarială de împotrivire.

Articolul 22

Prelevarea de tesuturi și organe de la cadavre este coordonată și supravegheată de Comisia de transplant de tesuturi și organe umane din cadrul Ministerului Sănătății și Familiei, constituită conform legii.

Articolul 23

Prelevarea de tesuturi și organe de la cadavre se face numai în baza unui control medical clinic și de laborator, pentru a exclude o boală infecțioasă, o posibilă contaminare sau alte afecțiuni care reprezintă un risc pentru primitor.

Articolul 24

- (1)** Prelevarea și conservarea de tesuturi și organe de la cadavre se organizează prin centrele regionale de transplant și spitalele acreditate în acest sens de către Ministerul Sănătății și Familiei, la propunerea Comisiei de transplant de tesuturi și organe umane.
- (2)** Condițiile în care se poate efectua prelevarea anumitor tesuturi și organe de la cadavre sunt riguros stabilite pentru fiecare în parte de Comisia de transplant de tesuturi și organe umane.

(3) Instituțiile de învățământ superior medical uman, precum și spitalele prevăzute la alin. (1) înființează un sistem de bănci de tesuturi pentru conservarea acestora și de monitorizare a transplantului de organe.

Articolul 25

Ministerul Sănătății și Familiei și instituțiile de învățământ superior medical și farmaceutic uman organizează un sistem informațional privind prelevarea și conservarea tesuturilor și organelor umane.

Articolul 26

Prelevarea de tesuturi și organe de la cadavre se face astfel încât să nu prejudicieze rezultatele autopsiei sau ale autopsiei medico-legale.

Articolul 27

Manipularea cadavrelor, precum și prelevarea de tesuturi și organe de la cadavre, cu încălcarea prevederilor prezentei legi, constituie infracțiuni și se pedepsesc cu închisoare de la 1 la 3 ani.

Capitolul 6

Dispoziții tranzitorii și finale

Articolul 28

În termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Ministerul Sănătății și Familiei, Ministerul Apelor și Protecției Mediului și instituțiile de învățământ superior medical uman vor supune aprobării Guvernului normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

Articolul 29

Orice alte dispoziții contrare prezentei legi se abroga.

Această lege a fost adoptată de Senat în ședința din 27 februarie 2003, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituția României.

PREȘEDINTELE SENATULUI

NICOLAE VACAROIU

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 4 martie 2003, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituția României.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR

VALER DORNEANU

București, 27 martie 2003.

Nr. 104.
